

**KSIĄŻECZKA
O ZŁYM
CZŁOWIEKU**

*Michałowi i Przemkowi oraz ich rówieśnikom,
aby nie byli obojętni*

Wydział Nauk Politycznych
i Studiów Międzynarodowych
Uniwersytet Warszawski

Roman Kuźniar

**KSIĄŻECZKA
O ZŁYM
CZŁOWIEKU**

**Zły w życiu
międzynarodowym**

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa 2023

Recenzje:

dr hab. Aleksander Głogowski,
prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego
dr hab. Wojciech Kostecki, prof. ucz.

Redaktor prowadząca
Hanna Raciborska

Redakcja i korekta
Marek Szczepaniak

Projekt okładki:
Katarzyna Juras

Copyright © 2023 by Wydawnictwo Naukowe Scholar Sp. z o.o.,
Warszawa

Publikacja dofinansowana przez Wydział Nauk Politycznych
i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego

ISBN 978-83-67450-45-4

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Oboźna 1, 00-340 Warszawa
tel. 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej, w. 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze
Skład i łamanie: WN Scholar (Jerzy Łazarski)
Printed in Poland

SPIS TREŚCI

Wstęp	7
Rozdział I. Od „poza dobrem i złem” do złego świadomego	11
1. Interpretacje zła i złego	11
2. Zły w Testamencie	16
3. Wieki bezradności etyki wobec żywiołu polityki	22
4. Pojawienie się norm, czyli koniec „niewinności” polityki . . .	34
Rozdział II. Po czym poznać złego człowieka	41
1. Słowa	43
2. Działania	53
3. Władza.	59
Rozdział III. Preteksty i przebrania złego człowieka	67
1. Warunki.	68
2. Sprawiedliwość.	77
3. Naród.	83
Rozdział IV. Zły i jego pomocnicy	91
1. Krótka typologia	92
2. Postacie flagowe.	96
3. Wspólnicy i pomocnicy.	105
Rozdział V. Skutki i konsekwencje jego działań	121
1. Zbrodnie przeciwko pokojowi, wojny, krwawe rewolucje . . .	124
2. Holokaust, zbrodnie wojenne i zbrodnie przeciwko ludzkości	132
3. Totalitaryzm i autorytaryzm.	138

Rozdział VI. Czy złego człowieka można zatrzymać	147
1. Błąd rozpoznania, ugłaskiwanie, geopolityka	148
2. Zapory prawno-instytucjonalne	156
3. Sprzeciw obywatelski	167
Zakończenie	181
Bibliografia	187
Indeks nazwisk	195